

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 41 § i jaktlagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 41 § i jaktlagen (RP 21/2025 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motioner:

- lagmotion LM 24/2023 rd Anne Kalmari cent m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av jaktlagen
- lagmotion LM 19/2024 rd Jenni Pitko gröna m.fl. Lagmotion med förslag till lag om ändring av 41 a § i jaktlagen.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Sami Niemi, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Teemu Nikula, jord- och skogsbruksministeriet
- specialsakkunnig Maria Westerman, miljöministeriet
- justitieråd Jaakko Autio, högsta förvaltningsdomstolen
- polisinspektör Kai Vepsäläinen, Polisstyrelsen
- programdirektör Katja Holmala, Naturresursinstitutet
- jakt- och fiskedirektör Vesa Ruusila, Forststyrelsen
- chef för offentliga förvaltningsuppgifter Sauli Härkönen, Finlands viltcentral
- natur- och viltvårdschef Ere Grenfors, Finlands Jägarförbund
- fältchef Timo Leskinen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- skogsombudsman Mats Holmgård, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- verksamhetsledare Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf
- renvärd Juha Kujala, Oivanki renbeteslag.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- inrikesministeriet
- Gränsbevakningsväsendet
- Renbeteslagsföreningen

Betänkande JsUB 1/2025 rd

- Djurskyddet Finland rf
- Finska Kennelklubben
- Finlands Fårörening rf
- Finlands Biodlares Förbund FBF rf
- WWF Finland
- renvärd Seppo Hirvonen, Posio Livo renbeteslag
- renvärd Mika Käsmä, Taivalkoski renbeteslag.

Inget yttrande av

- sametinget
- Kulturmärksförening rf.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Propositionen

Regeringen föreslår att jaktlagen ändras.

Propositionen hänför sig till regeringsprogrammet för regeringen Orpo, där det står att rovdjurspolitiken ska skötas på ett sätt som också beaktar social hållbarhet. I regeringsprogrammet konstateras det att stamvårdande jakt på stora rovdjur tryggas genom lagstiftningen och att det arbete som redan inletts för att möjliggöra stamvårdande jakt på varg fortsätter i enlighet med riksdagens beslut.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 12 mars 2024 en expertarbetsgrupp för att utveckla praxis i fråga om dispens för jakt på varg och andra stora rovdjur (*arbetsgruppen för stora rovdjur*) och en styrgrupp för att styra arbetsgruppens arbete. Arbetsgruppen tillsattes för perioden den 1 april—15 oktober 2024. Den 11 oktober 2024 fattade ministeriet ett beslut om att förlänga arbetsgruppens mandatperiod till den 30 november 2024. Arbetsgruppens slutrapport publicerades den 28 november 2024.

Syftet med propositionen är att genomföra de åtgärder som föreslås i slutrapporten samt andra åtgärder och på så sätt skapa förutsättningar för att möjliggöra så kallad stamvårdande jakt på stora rovdjur.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt, dock senast den 29 maj 2025.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 24/2023 rd föreslås att det till jaktlagen (615/1993) fogas en ny 41 f §. Den nya paragrafen ska föreskriva en nedre gräns för bevarandet av stammarna av de viltarter som uttryckligen nämns där, nämligen varg, björn, järv och lodjur. Dessutom föreslås det i lagmotionen att riksdagen på samma sätt som i Sverige ska fastställa minimiantalet stora rovdjur, det vill säga att stamvårdande jakt på individer blir tillåten när stammen överskrider minimiantalet.

Betänkande JsUB 1/2025 rd

I lagmotion LM 19/2024 rd föreslås det att 41 a § 3 mom. i jaktlagen uppdateras så att jaktlicenser för stora rovdjur inte inom en viss tidsfrist får beviljas för områden där det har förekommit tjuvjakt på samma rovdjursarter. Genom ändringen vill man öka jaktföreningarnas och jaktvårdsföreningarnas möjligheter att ingripa i olaglig jakt och på så sätt förebygga jaktbrott.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att jaktlagen ändras. Propositionen hänför sig till regeringsprogrammet för regeringen Orpo, där det står att rovdjurspolitiken ska skötas på ett sätt som också beaktar social hållbarhet. I regeringsprogrammet konstateras att stamvårdande jakt på stora rovdjur tryggas genom lagstiftningen och att det arbete som redan inletts för att möjliggöra stamvårdande jakt på varg fortsätter i enlighet med riksdagens beslut.

Propositionen gäller de förutsättningar under vilka Finlands viltcentral kan bevilja dispens från fredning, förbud eller begränsning. Lagen föreslås få en bestämmelse enligt vilken det vid dispensprövning kan tas hänsyn även till förvaltningsplaner som gäller viltarter och deras livsmiljöer och det genom åtgärderna i planerna tas hänsyn till artikel 2 i habitatdirektivet.

I propositionen föreslås också ett bemyndigande att utfärda förordning. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet ska det få utfärdas närmare bestämmelser om syftet med dispens för stamvårdande jakt och det område som syftet gäller samt om referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för den art som berörs av undantaget. Avsikten är att det genom förordning ska vara möjligt att fastställa referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för arten. Med hjälp av referensvärdet kan man bedöma hur undantaget påverkar bevarandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus.

Förslaget baserar sig på det arbete som ett av ministeriet tillsatt kollegialt organ har utfört för att utveckla praxis för beviljande av dispens för varg och andra stora rovdjur. Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Propositionens utgångspunkter

På skyddet av stora rovdjur tillämpas konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö, nedan Bernkonventionen. Björn och varg nämns i bilaga II till Bernkonventionen och är därför fullständigt fredade djurarter i Europa. Finland har dock gjort ett förbehåll i fråga om tillämpningen av bilaga II när det gäller björn och varg. Vargen har dessutom genom ett beslut av ständiga kommittén för Bernkonventionen i december 2024 överförts till bilaga III. Lodjur finns som skyddad djurart i bilaga III. Vid behandlingen av proaktiv påverkan som gäller ändring av bilagorna till Bernkonventionen har utskottet konstaterat att man utöver vargen också bör bedöma behovet av att skydda stammar av andra stora rovdjur, såsom björnstammen (JsUU 10/2024 rd — E 17/2024 rd och E 18/2024 rd).

Betänkande JsUB 1/2025 rd

De avtalsslutande parterna kan vidta strängare åtgärder för att skydda vilda djur och växter samt deras naturliga miljö. För Finlands del har konventionen genomförts genom EU:s habitatdirektiv och fågeldirektiv. Bilaga II till Bernkonventionen motsvarar bilaga IV till habitatdirektivet och bilaga III direktivbilaga V. Viltarter som omfattas av det strikta skydd som avses i bilaga IV till habitatdirektivet är i Finland björn, lodjur och utter samt varg utanför renskötselområdet. Järv är inte en art som omfattas av bilagorna IV och V. Järv nämns endast i habitatdirektivets bilaga II, som förutsätter att järvens livsmiljöer skyddas som en del av nätverket Natura 2000. Nationellt är dessa arter enligt 37 § 3 mom. i jaktlagen fridlysta. När det gäller vargen har kommissionen lagt fram ett förslag till ändring av habitatdirektivet så att vargen ska överföras från direktivets bilaga IV till bilaga V. I och med ändringen ska det strikta skyddet inte längre gälla vargen som art. Utskottet behandlar ärendet i ett färskt utlåtande (JsUU 9/2025 rd — E 27/2025 rd).

Bakgrund

Enligt propositionen uppskattades antalet individer av björn till 2 100—2 250 före jaktsäsongen 2024. Alla populationer av stora rovdjur har vuxit under Finlands EU-medlemskap. År 1995 uppgick antalet björnar och lodjur till omkring 800 per art. Enligt Naturresursinstitutets stamuppskattning från 2023 fanns det 2 390—2 575 över ett år gamla lodjur i Finland före jaktsäsongen 2023/2024. Utskottet noterar att björn- och lodjursstammarna fortsatt har stärkts under den tid då arterna har varit föremål för stamvårdande jakt.

Också i fråga om varg har man i stor utsträckning identifierat behovet av stamvårdande jakt. Men jakten har inte kunnat inledas, dels på grund av besvär över beslut om dispens, dels på grund av EU:s och de nationella domstolarnas snäva tolkning av artikel 16.1 e i habitatdirektivet och dispensbestämmelsen i 41 a § i jaktlagen. När överföringen av vargen till bilaga V till habitatdirektivet genomförs och 37 § 3 mom. i jaktlagen ändras, är vargen inte längre fredad året om. Efter det att regleringen på lägre nivå har ändrats kan jaktlicenser för jakt på varg beviljas vid andra tidpunkter än under fredningstiden. Jaktlicensen ska inte utgöra dispens enligt 41 § i jaktlagen. Bestämmelser om förutsättningarna för dispens finns i 41 och 41 a § i jaktlagen.

I fråga om varg finns det utanför fredningstiden inte längre behov av att bedöma särskilt betydande skador, utreda någon annan tillfredsställande lösning eller utreda syftet för stamvårdande jakt. Utskottet har sett det som viktigt att kommissionens förslag antas i den föreslagna formen så snart som möjligt och att de lagändringar som behövs för att genomföra förslaget bereds utan dröjsmål (JsUU 9/2025 rd). Med hänsyn till att ärendet snabbt går framåt inom EU:s institutioner preciserar utskottet sin ståndpunkt så att förslagen till bestämmelser om slopad fredning av varg ska föreläggas riksdagen i början av höstsessionen i år (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Också stamvårdande jakt på björn och lodjur har förhindrats under de senaste åren på grund av överklaganden och förhindrad verkställighet av beslut om dispens. I sin rättspraxis har högsta förvaltningsdomstolen utifrån EU-domstolens avgöranden förutsatt att det i ett beslut om dispens ska kunna anges ett godtagbart syfte för jakt enligt undantaget i artikel 16.1 e i habitatdirektivet. Bakom detta ligger dessutom en snäv tolkning av undantagsbestämmelsen. I rättspraxis har syftena för stamvårdande jakt i besluten om dispens praktiskt taget alltid avslagits.

Betänkande JsUB 1/2025 rd

Utskottet har i sina tidigare utlåtanden ingående behandlat konsekvenserna av att stammarna av stora rovdjur ökar och att stamvårdande jakt förhindras (JsUU 10/2024 rd och JsUU 9/2025 rd). I propositionen konstateras det att Finlands björnstam med nuvarande tillväxt sannolikt kommer att fördubblas på sju till åtta år om det inte är möjligt att fortsätta med stamvårdande jakt. Björnstammen är på vissa håll så stor att man inte enbart genom att avlägsna individer som orsakar skada eller säkerhetshot kan hantera de sociala, ekonomiska eller ekologiska problem som den växande stammen orsakar. Det är inte uteslutet att lodjursstammens tillväxt leder till en motsvarande utveckling, står det i propositionen. Det är redan nu känt att lodjursstammens tillväxt påverkar andra viltarter, och det har också förekommit skador på husdjur. Sammantaget behöver stammarna av stora rovdjur begränsas och i synnerhet behöver de stora rovdjurens människoskygghet återställas. Dessa mål kan inte främjas genom dispens som beviljats på de skadegrunder som nämns i 41 a § 1 mom.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning har de synpunkter som framförts ovan bekräftats. Oron över de skador som de växande djurstammarna och den minskade människoskyggheten orsakar samt över hotet mot människors hälsa och säkerhet upprepas i yttranden från företrädare för såväl näringsidkare, jägare som myndigheter. Det handlar inte enbart om direkta egendomsskador, utan också om utebliven inkomst och extra kostnader som staten, kommunerna, företagen och invånarna på landsbygden orsakas av försiktighetsåtgärder för att avvärja den fara som stora rovdjur orsakar.

För det första lyfter utskottet fram ett uppenbart problem som stora rovdjur orsakar med tanke på allmän ordning och säkerhet. Det är polisens uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Polisen har behörighet att som en sista utväg avliva ett djur som orsakar fara för människors liv eller hälsa eller betydande skador på egendom eller allvarligt äventyrar trafiken. Som åtgärder före avlivningen kan polisen meddela förelägganden om att jaga bort och avliva stora rovdjur. Lokala jaktvårdsföreningar sköter utifrån avtal om storviltsassistans (SRVA) en del uppgifter som annars skulle höra till polisen. Inom ramen för avtalen upprätthåller jaktvårdsföreningarna sin kapacitet att se till att stora rovdjur spåras, avlivas eller jagas bort.

Sakkunniga har uppgett att polisen inte har tillräckliga resurser att självständigt sköta uppgifter som gäller stora rovdjur. Jaktvårdsföreningarnas storviltsassistans är således oersättlig inte bara för polisen utan också för hela samhället. I storviltsassistansen medverkar ungefär 30 000 jägare. Det är omöjligt för polisen att klara av uppgifterna med egna resurser. När stamvårdande jakt har förhindrats har det lett till att många jaktvårdsföreningar har sagt upp sina avtal om storviltsassistans. Utskottet instämmer i att situationen är ohållbar för alla parter. Säkerheten i de områden där stora rovdjur förekommer hotas när stamvårdande jakt förhindras, stammarna växer okontrollerat och rovdjuren inte längre är skygga för människan.

Enligt utskottets uppfattning orsakar förhindrandet av stamvårdande jakt direkta och indirekta olägenheter för husdjursproduktionen och i synnerhet för fårproduktionen och rennäringen. Som utskottet konstaterar i sitt utlåtande JsUU 9/2025 rd dödar vargarna årligen hundratals får. Utskottet påpekar också att jordbruksföretagarnas förluster inte enbart handlar om ekonomiska skador, utan också om svårigheter och immateriella skador till följd av en ökad psykisk press och förlust av långsiktiga avelsresultat. Enligt uppgifter till utskottet har förhindrandet av stamvårdande jakt

Betänkande JsUB 1/2025 rd

på stora rovdjur lett till ökade rovdjursskador också inom renskötselområdet, eftersom framför allt den södra delen av renskötselområdet utsätts för ett allt starkare rovdjurstryck.

Stora rovdjur dödar cirka 30 000 renar per år. Omkring en femtedel av dessa skador kan verifieras. I reda pengar har skadorna på rennäringen varit rekordstora, trots att jakt med stöd av dispens hela tiden har varit möjlig inom renskötselområdet. Över 50 gånger under jaktåret 2023/2024 söktes skadebaserad dispens enbart för varg. Kostnaderna inom näringen stiger dessutom markant på grund av behovet av fortlöpande vallning och positioneringsutrustning.

Vid sidan av att stammarna av stora rovdjur ökat beror de allt vanligare problemen på att de stora rovdjurens människoskygghet har minskat betydligt. Samtidigt har skadorna ökat trots satsningar på att förebygga skador. Den minskade skyggheten syns bland annat i att rovdjur allt oftare söker sig till gårdar. Utskottet har i ett tidigare utlåtande om stora rovdjur (JsUU 10/2024 rd) lyft fram att jakthundar blir skadade och att jakt med hund förhindras när det finns risk för att hundarna blir anfallna av vargar. Utskottet har konstaterat att förhindrad jakt och träning av jakthundar också inverkar på jägarnas möjligheter att tillhandahålla storviltsassistans, försvårar hanteringen av älgstammen och leder till att trafikskador och hjortdjursskadegörelse i skogar ökar.

Med hänvisning till det som sägs ovan anser utskottet det viktigt att de ändringar som föreslås i propositionen träder i kraft så att de kan tillämpas redan under nästa jaktsäsong, framför allt i fråga om björn. När det gäller björn finns det skäl att börja bevilja tillstånd för stamvårdande dispens så snart som möjligt. I praktiken kan överklagande av dispens och anknytande verkställighetsförbud förhindra att syftet med den föreslagna lagen uppnås. Utskottet är fortfarande ytterst oroadt över vilka de samhällsliga konsekvenserna blir om stamvårdande jakt på björn hindras från år till år. Exempelvis i Rumänien har den okontrollerade ökningen av stammen lett till förluster av människoliv. I synnerhet av de orsaker som anges ovan har utskottet behandlat propositionen skyndsamt. Enligt utredning till utskottet måste den föreslagna lagen träda i kraft senast i slutet av maj 2025 för att stamvårdande jakt på björn ska kunna inledas redan i år.

Bedömning av ändringsförslagen

Propositionen gäller de förutsättningar under vilka Finlands viltcentral kan bevilja dispens från fredning, förbud eller begränsning. Lagen föreslås få en bestämmelse enligt vilken det vid dispensprövning kan tas hänsyn även till förvaltningsplaner som gäller viltarter och deras livsmiljöer och det genom åtgärderna i planerna tas hänsyn till artikel 2 i habitatdirektivet. I yttranden till utskottet har det föreslagits att det ska förtydligas vilken betydelse förvaltningsplanerna för stora rovdjur har för jakten och i synnerhet för den stamvårdande jakten.

Enligt inkommen utredning är det väsentligt för att möjliggöra stamvårdande jakt att fastställa ett giltigt godtagbart syfte för jakten. Det kräver inga ändringar i fråga om förvaltningsplanerna. För att dispensbeslutet ska bli bestående är det väsentligt att det avgörande som ingår i beslutet inklusive motivering också i överklagandefasen tål en granskning enligt undantagsbestämmelsen i artikel 16.1 e i habitatdirektivet och anknytande rättspraxis. Utskottet anser dock att det är nödvändigt att stamförvaltningsplanerna för stora rovdjur uppdateras och att man i detta sammanhang utifrån evidensbaserad kunskap skapar en uppfattning om referensvärdet för en gynnsam bevaran-

Betänkande JsUB 1/2025 rd

destatus för varje art av stora rovdjur. I besluten om referensvärdet och vid fastställandet av syftena för stamvårdande jakt ska också den ekonomiska och sociala hållbarheten vägas in.

Enligt propositionen ska det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet få utfärdas närmare bestämmelser om syftet med dispens för stamvårdande jakt och det område som syftet gäller samt om referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för den art som berörs av dispensen. Enligt en redogörelse som utskottet fått finns det enligt kommissionens tolkningsanvisning för habitatdirektivet två sätt att fastställa referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus, nämligen jämförelse och modellering. När en medlemsstat stannar för att fastställa referensvärdet genom modellering ska den vetenskapliga grunden för fastställandet av referensvärdet vara den minsta livskraftiga populationen. Det är den minsta populationsstorlek som med en viss sannolikhet kan förmodas bestå under en viss tidsperiod, med beaktande av den slumpmässighet som hänför sig till exempelvis demografiska och genetiska faktorer.

Utskottet erfar att det vid fastställandet av den minsta populationsstorleken i allmänhet används en så kallad livskraftsanalys. För analysen finns det programvara att använda, såsom Vortex, som utvecklats för ändamålet. Programvaran gör det möjligt att tillämpa mer omfattande populations-specifika biologiska data. Utskottet anser att utredningen är adekvat. Utskottet understryker att även de offentliga forskningsinstituten har ansvar för att den information som de tar fram är relevant och att den tjänar det samhälleliga beslutsfattandet.

I terrängen, på gårdsbruksenheter och på gårdarna vid hemmen ser till exempel situationen i fråga om vargstammen annorlunda ut än den bild som fås genom iakttagelser, prover som samlats in i terrängen, statistik, antaganden och kalkylmässiga stamuppskattningar. Det är jägarna som frivilligt samlar in prover. Med deras insats är det möjligt att ta fram en stamuppskattning. När stamvårdande jakt är förhindrad kan det inverka på viljan att bistå vid utarbetandet av en stamuppskattning. Det går inte att med offentliga medel hitta resurser för insamling av motsvarande forskningsmaterial. Sammantaget är det ytterst viktigt att processen för att ta fram en stamuppskattning är trovärdig.

Upprättandet av en stamuppskattning är klart förenad med krav och förväntningar på att slutresultatet talar för inledandet av stamvårdande jakt. Exempelvis ett antagande om två delpopulationer vid fastställandet av vargstammens tillstånd och en gynnsam bevarandestatus ger inte stöd för förväntningarna hos medborgare som bor i områden med vargförekomst när det gäller ett godtagbart tillstånd för vargstammen och möjligheten att reglera stammen. Utskottet noterar att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus i EU på populationsnivå i regel fastställs för den biogeografiska zonen. I Finland finns den boreala zonen och den alpina zonen (övre Lappland). Utskottet betonar att förutsättningarna för att inleda stamvårdande jakt, inklusive ett godtagbart syfte, och den gynnsamma bevarandestatusen för stora rovdjur måste ses som en helhet där populationens storlek är en av de faktorer som ska vägas in.

Det är också en utmaning för forskare och beslutsfattare att gå ut med ett tydligt budskap om vilken betydelse en viss omständighet som inverkar på fastställandet av en gynnsam bevarandestatus har när det gäller att tillåta stamvårdande jakt. Sakkunniga har varit tydliga med att besluten om referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus och om tillåtande av stamvårdande jakt ska fattas av beslutsfattarna i samhället. Hittills har enighet inte kunnat nås när det gäller att fastställa

Betänkande JsUB 1/2025 rd

referensvärden för en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Även om man kan enas om vilka faktorer som ska användas vid fastställandet av en gynnsam bevarandestatus, råder det inte nödvändigtvis någon enighet i samhället om vilken relevans statusen ska ha för stamvårdande jakt. För att förtydliga behörighetsförhållandena menar utskottet att det är motiverat att genom förordning av ministeriet utfärda bestämmelser om fastställandet av referensvärdet. Dessutom anser utskottet att det är angeläget att jord- och skogsbruksministeriet vidtar åtgärder för att förtydliga bestämmelserna i jaktlagen och undanröja oklarheter i tolkningen. I detta sammanhang finns det skäl att väga in de förtydligande kommentarerna till den aktuella propositionen (*Utskottets förslag till uttalande 2*). Utskottet anser det nödvändigt att jord- och skogsbruksministeriet fortsätter att följa hur jaktlagstiftningen fungerar och att ministeriet arbetar för att säkerställa att det skapas etablerade och hållbara ramar för stamvårdande jakt på stora rovdjur i hela Finland (*Utskottets förslag till uttalande 3*).

Lagmotionerna

Utskottet föreslår utifrån inkommen utredning att riksdagen förkastar lagmotionerna LM 24/2023 rd och LM 19/2024 rd.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 21/2025 rd utan ändringar.

Riksdagen förkastar lagförslagen i lagmotionerna LM 24/2023 rd och LM 19/2024 rd.

Riksdagen godkänner tre uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att de förslag till bestämmelser om slopande av fredningen av varg som föranleds av ändringen av EU:s habitatdirektiv föreläggs riksdagen genast i början av höstsessionen 2025.*
2. *Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet utan dröjsmål bereder behövliga ändringar som bidrar till teknisk kvalitet och tydlighet i jaktlagen.*
3. *Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet följer hur jaktlagstiftningen fungerar och fortsätter arbeta för att det skapas etablerade ramar för stamvårdande jakt.*

Betänkande JsUB 1/2025 rd

Helsingfors 9.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenna Simula saf
vice ordförande Anne Kalmari cent
medlem Tiina Elo gröna
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Janne Jukkola saml
medlem Antti Kangas saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Helena Marttila sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Timo Suhonen sd
medlem Eerikki Viljanen cent
ersättare Oskari Valtola saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.

Betänkande JsUB 1/2025 rd Reservation 1

Reservation 1

Motivering

Allmän motivering

Stora rovdjur hör till skogen och ska inte röra sig på människors gårdar. I nuläget händer det alltför ofta att stora rovdjur kommer nära människan. Därför måste rovdjurens naturliga människoskygghet återställas. Säkerheten på landsbygden bör förbättras. Rovdjuren måste avlägsnas där de ställer till med problem, så att näringsverksamhet och bete möjliggörs. Renskötseln måste kunna bedrivas på ett förnuftigt sätt utan stor dödlighet bland renarna och extra kostnader för till exempel GPS-enheter. Den uråldriga finländska jaktkulturen, där hundarna jobbar självständigt på avstånd från hundföraren, måste ha en framtid.

Genom stamvårdande jakt kan acceptansen för stora rovdjur förbättras. Människornas trygghetskänsla stärks när det blir ovanligare att stora rovdjur påträffas. Egendomsskyddet tryggas när rovdjursskadorna minskar. Globalt sett finns det 2 500 skogsrenar och 300 000 vargar. Vi kan också skydda den sällsynta skogsrenen genom stamvårdande jakt.

Centern förutsätter att stamvårdande jakt på alla stora rovdjur inleds i Finland. De ändringar i jaktlagen som regeringen föreslår räcker tyvärr inte till för att genomföra detta. Vi är besvikna över att man inte har velat bereda jaktlagen omsorgsfullt och i bestämmelserna på en gång göra alla behövliga ändringar för att möjliggöra stamvårdande jakt på tre stora rovdjur (björn, varg och lodjur).

Det är särskilt förvirrande att lagförslaget inte innehåller något sådant referensvärde för bevarandestatus där jakt kan inledas. Sakkunnigyttrandena har tydligt visat att fastställandet av referensvärdet för bevarandestatusen på lagnivå är en väsentlig förutsättning för stamvårdande jakt. Det verkar som om man nu har lyssnat på naturorganisationerna och befarat överklaganden. Man har förkastat de krav på möjliggörande av stamvårdande jakt som riksdagen, Finlands högsta beslutsfattande organ, gick in för redan förra valperioden.

Riktlinjerna i regeringsprogrammet för att möjliggöra stamvårdande jakt på varg har glömts bort, trots att centern i opposition ger sitt fullständiga stöd för att bestämma ett referensvärde. Vi anser att utskottet, eller dess ordförande Jenna Simula, inte nu ska tveka, utan hålla fast vid vad de lovat i regeringsprogrammet. Stamvårdande jakt bör möjliggöras när referensvärdena överskrids i fråga om alla stora rovdjur.

Regeringspartiernas argument att det brådskar med licens för björn är ingen godtagbar orsak att inte genomföra lagstiftningsändringar som medger stamvårdande jakt också på varg och lodjur. Utifrån sakkunnigutfrågningen är det ytterst osäkert om de föreslagna ändringarna ens gör det möjligt att inleda jakt på björn. Om lagstiftningen fortfarande visar sig vara otillräcklig, är det sannolikt att stamvårdande jakt på stora rovdjur inte över huvud taget blir möjlig under denna regeringsperiod.

Betänkande JsUB 1/2025 rd

Reservation 1

Vi ser det som ett stort misslyckande om man med dessa beslut i höst inte ens kan inleda jakt på björn i områden med stor björnstam i hela landet. Dessutom finns det risk för att vi inte får igång stamvårdande vargjakt under denna regeringsperiod. Detta trots att vargen genom Europaparlamentets beslut har flyttats från habitatdirektivets bilaga IV till bilaga V. EU har inte bestämt att vi inte ska kunna jaga varg. Däremot uppmuntrar EU till att använda de metoder med vilka vargen kan uppnå acceptans i det omgivande samhället.

Acceptansen inom de stora rovdjurens utbredningsområden är nu omintetgjord då det inte finns tillräckliga metoder för att reglera stammarna av stora rovdjur utan stamvårdande jakt. Ett allvarligt orosmoment är att jägarna inte längre orkar utföra frivillig storviltsassistans. Det betyder att myndigheterna inte längre får hjälp av erfarna jägare.

Detaljmotivering

Vad som ska beaktas genom åtgärder

I propositionen har den principiella utgångspunkten för besluten om dispens kopplats endast till dispensprövningen och förvaltningsplanerna, fastän både habitatdirektivet och Bernkonventionen tillåter en bredare tillämpning. De åtgärder som vidtas i enlighet med habitatdirektivet ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov samt regionala och nationella särdrag. Artikel 2 i Bernkonventionen kräver bland annat att hänsyn tas till ekonomiska och rekreativa krav, samt behoven för underarter, varieteter eller former som lokalt är i riskzonen.

Det måste beaktas att Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) i sitt yttrande inte anser att det är motiverat eller förenligt med bra nationell lagberedningspraxis att foga de omständigheter som nämns i artikel 2.3 i habitatdirektivet till 41 § 1 mom. i jaktlagen. Enligt förslaget kan man vid prövningen av dispens beakta förvaltningsplaner som gäller viltarter och deras livsmiljöer. Vid utarbetandet av planerna har man i sin tur beaktat skyldigheterna enligt habitatdirektivet.

När det gäller att definiera en principiell utgångspunkt handlar det inte bara om en teknisk fråga, det vill säga hur man hänvisar till direktivet. Från en principiell utgångspunkt behövs det en separat paragraf i jaktlagen som till skillnad från regeringens förslag inte är kopplad enbart till dispensprövningen och förvaltningsplanerna. De ekonomiska, sociala och kulturella behoven samt de regionala och nationella särdragen bör beaktas vid tillämpningen av jaktlagen. Frågan är väsentlig också när det gäller att fastställa ett godtagbart syfte för stamvårdande jakt.

Det handlar om vilka omständigheter som påverkas av den principiella utgångspunkten. I propositionen är frågan kopplad till dispensprövningen och förvaltningsplanerna. Den principiella utgångspunkten bör också styra fastställandet av ett godtagbart syfte. Ett godtagbart syfte är helt avgörande när det gäller björn och lodjur. Vid uppställandet av ett godtagbart syfte bör man beakta den principiella utgångspunkten med stöd av Bernkonventionen och artikel 2 i habitatdirektivet. Förordningen bör beakta ekonomiska och sociala aspekter, bevarandet av jaktkulturen med hund samt bevarandet av rovdjurens människoskygghet i hela Finland och dessutom regionala och lokala särdrag, såsom skyddet av skogsren.

Betänkande JsUB 1/2025 rd Reservation 1

Dispens

Den modell som regeringen föreslår, där förvaltningsplanerna fastställer förvaltningsområdena, som fastställs genom förordning, är problematisk. Förvaltningsplanen får inte fastställa innehållet i förordningen. En mycket mer motiverad lösning vore att genom förordning föreskriva om förvaltningsområden som styr utarbetandet av förvaltningsplanerna och innehållet i dem. Betydelsen av förvaltningsplanen med tanke på dispens hänför sig särskilt till kunskapsunderlaget och den motivering som behövs för dispensen. Detta ska också synas i bestämmelsen.

I 41 § jaktlagen nämns ordet område. Men det sägs inte ut tydligt att det är förvaltningsområdena som avses. När avsikten är att genom förordning föreskriva om förvaltningsområden, finns det skäl att förtydliga ordalydelsen i bemyndigandet att utfärda förordning.

Förutsättningar för dispens i fråga om vissa viltarter

Enligt 41 a § 3 mom. i jaktlagen kan dispens i fråga om varg, brunbjörn, utter och lodjur även beviljas för att under strängt övervakade förhållanden, selektivt och begränsat fånga eller döda vissa djur. Det krav på specificering och den begränsning som nämns i momentet motsvarar inte fullt ut bestämmelserna i artikel 16.1 e i habitatdirektivet, som lagen bygger på.

I habitatdirektivet avses inte individer i allmänhet utan individer av vissa arter (certain specimens of the species) och inte en allmän begränsning utan en begränsning av antalet individer (in limited numbers). Det är motiverat att ordalydelsen i jaktlagen ändras så att den stämmer överens med det som avses i habitatdirektivet. Ordalydelsen i habitatdirektivet ger tydligare grunder för beviljande av dispens i fråga om de viltarter som nämns i momentet.

Referensvärde för en gynnsam bevarandestatus

I propositionen saknas det grunder för att fastställa referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Dessutom saknas det helt och hållet en fördelning av referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus på förvaltningsområdena. Av propositionsmotiven framgår inte heller tydligt vad som eftersträvas genom att ett minimiantal djur fastställs för en gynnsam bevarandestatus.

Flera sakkunniga har konstaterat att fastställandet av referensvärden för en gynnsam bevarandestatus med tanke på möjliggörandet av stamvårdande jakt är av avgörande betydelse. Enligt regeringen saknar referensvärdet betydelse när det gäller björn och lodjur. Men det är viktigt att fastställa ett referensvärde också för björn och lodjur för konsekvensens skull. Framför allt är det viktigt i fråga om varg, eftersom bevarandestatusen för varg hittills har rapporterats vara ogynnsam. Med tanke på stamvårdande jakt på varg har referensvärdena en väsentlig betydelse oberoende av om vargen ingår i bilaga IV eller V till habitatdirektivet. Om referensvärdena för en gynnsam bevarandestatus inte kan fastställas, finns det inte förutsättningar för att inleda stamvårdande jakt trots statusändringen.

Regeringen har inte heller till denna del i tillräcklig utsträckning beaktat ens HFD:s yttranden. Domstolen påpekar att det av propositionsmotiven inte framgår tydligt vad som eftersträvas ge-

Betänkande JsUB 1/2025 rd

Reservation 1

nom att ett minimiantal djur fastställs för en gynnsam bevarandestatus. Motiveringen är även efter ändringarna alltför allmänt hållen. Dessutom ansåg HFD att det är problematiskt att bestämmelser om det godtagbara syftet föreslås bli utfärdade på allmän nivå genom förordning. Det finns inte kännedom om exakta formuleringar av syftena. Det kan bli svårt att kontrollera grunden för syftet i varje enskild dispens rent konkret.

Fastställandet av en gynnsam bevarandestatus bör inte på det sätt som regeringen föreslår bero på förvaltningsplanerna och förordningen. Grunderna för referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus bör bli en separat paragraf i jaktlagen. I paragrafen behöver det föreskrivas om följande: 1) definition av begreppet, 2) skyldighet att fastställa referensvärde, 3) ramvillkor för fastställande av referensvärde, 4) fördelning av referensvärdet på förvaltningsområden och fördelningsgrunder, 5) bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket det slutliga referensvärdet och det antal som fördelats mellan förvaltningsområdena anges i en förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Hur den minsta livskraftiga vargstammen ska fastställas

En bedömning av den minsta livskraftiga stammen går i allt väsentligt ut på att uppskatta risken för utrotning under någon tidsperiod i framtiden. Bland de viktigaste utgångspunkterna finns både minimiområdet och det minsta antal individer som krävs för att populationen ska bestå. Det minimiantal individer som krävs påverkas i hög grad av nativitet och dödlighet samt av inflyttning och utflyttning.

En viktig bedömningsgrund är också stammens genetiska struktur, eftersom en minskad mångfald i de genetiska resurserna försvagar individens livskraft och produktion av avkomma. I vargstammar som lever i djurparker har inavel konstaterats förkorta individernas livslängd och honornas reproduktionsresultat. Dödligheten bland valparna ökar också hos den vilda vargen om honan och hanen är nära släktingar.

Vargstammen i Finland har tidigare varit genetiskt mångsidig, men på senare tid har diversiteten minskat något. Heterozygotin, som beskriver diversiteten, hos vargar födda 1995—1997 ($n = 43$) var 0,74, men hos vargar födda 2007—2009 ($N = 33$) var den 0,615. Heterozygotin är visserligen fortfarande högre än motsvarande värde för den bevisat inavlade vargstammen i Skandinavien (0,59) och de isolerade bergpopulationerna i till exempel Italien (0,44) och Spanien (0,50).

Det har bedömts att man på kort sikt kan undvika skadliga effekter av inavel i en liten population om den effektiva populationsstorleken är klart över 50 individer, vilket innebär att inavelskoefficienten ökar med mindre än 1 procent i generationen. Denna gräns på 50 individer bygger på internationella referentgranskade undersökningar. Om grunden för livskraften hos vargstammen i Finland är ovannämnda rekommendation att antalet reproducerande individer motsvarar den effektiva populationsstorleken (vilket det inte fullt ut motsvarar i naturliga populationer), kan man utifrån detta bedöma att det i Finland bör finnas åtminstone 25 reproducerande par för att skadliga effekter av inavel ska kunna undvikas.

Bedömningen av stammens livskraft bör dock inte enbart grunda sig på en bedömning av den genetiska risken. Utifrån en flockbaserad demografisk livskraftsanalys har man uppskattat att utrot-

Betänkande JsUB 1/2025 rd Reservation 1

ningsrisken med 25 reproducerande par är liten under de följande hundra åren med de flesta av de granskade stamvårdsmetoderna. Det minsta livskraftiga vargstammen innebär emellertid inte att vargen har gynnsam bevarandestatus när det i Finland finns minst 25 flockar.

Den gynnsamma bevarandestatusen bör påverkas av att riksdagen redan förra perioden förutsatte att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus inte enbart kan grunda sig på genetik, utan att man med tanke på den totala hållbarheten måste beakta säkerheten, sociala och ekonomiska faktorer samt bevarandet av kulturen att jaga med hund. På motsvarande sätt har referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för varg i många länder fastställts politiskt med beaktande av den minsta vetenskapligt definierade livskraftiga stammen. Detta måste kunna göras också i Finland. Det finns inget hinder för att fatta nationella beslut. Exempelvis i Sverige har en gynnsam bevarandestatus för vargen fastställts till 300 individer och ska nu sänkas till 170 individer.

I lagen ska grunderna för referensvärdet för gynnsam bevarandestatus fastställas. Vid fastställandet av en gynnsam bevarandestatus bör man dessutom beakta det ökade antalet rovdjur som kommer över gränsen. Inom verksamhetsområdena för gränsbevakningsstationerna i Lieksa och Ilomants har antalet observerade stora rovdjur varit stort under hela gränsbevakningsperioden. I dessa områden har det enligt uppskattning skett en ökning särskilt i Ilomantsområdet när det gäller hur vargar och björnar rör sig. Observationerna inom verksamhetsområdet för Tohmajärvi gränsbevakningsstation har ökat mest under granskningsperioden. En ökning har iakttagits särskilt när det gäller järvar och björnar. Inom verksamhetsområdet för Norra Karelens gränsbevakningssektion görs för närvarande de flesta iakttagelserna av stora rovdjur i Tohmajärvi.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar. (Reservationens ändringsförslag)

Reservationens ändringsförslag

Lag om ändring av ~~41 § i~~ jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jaktlagen (615/1993) 41 § 1 och 5 mom. och 41 a § 3 mom., sådana de lyder, 41 § 1 och 5 mom. i lag 206/2013 och 41 a § 3 mom. i lag 159/2011, och fogas till lagen nya 1 a och 41 f § som följer:

Betänkande JsUB 1/2025 rd
Reservation 1

1 a § (Ny)

Vad som ska beaktas genom åtgärder

Åtgärder som vidtas i enlighet med denna lag och de författningar som utfärdas med stöd av den ska ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov, bevarande av kulturen att jaga med hund samt regionala och lokala särdrag.

41 §

Dispens

Finlands viltcentral kan bevilja dispens från fredning, förbud eller begränsning enligt 37 och 38 § samt 50 § 2 mom. under de förutsättningar som anges i 41 a–41 c §. Vid dispensprövning kan hänsyn tas till de förvaltningsplaner som gäller viltarter och deras livsmiljöer ~~och genom åtgärderna i planerna tas hänsyn till artikel 2 i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet)~~ och som kan stödja påvisandet av att förutsättningarna för dispens enligt 41 a–41 c § är uppfyllda.

Den årliga bytesmängden vid jakt som sker med stöd av dispens och med stöd av en sådan regional kvot som avses i 41 a § 4 mom. kan begränsas. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om vilka viltarter eller grunder för beviljande av dispens som begränsningen avser, största tillåtna bytesmängder, de jaktbara djurens kön och ålder samt om det ~~förvaltnings~~område som begränsningen gäller. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får det dessutom utfärdas närmare bestämmelser om syftet med dispens enligt 41 a § 3 mom. och det ~~förvaltnings~~område som syftet gäller ~~samt om referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för den art som berörs av undantaget.~~

41 a §

Förutsättningar för dispens i fråga om vissa viltarter

Dispens i fråga om varg, brunbjörn, utter och lodjur kan även beviljas för att under strängt övervakade förhållanden, selektivt och begränsat fånga eller döda ~~vissa~~ djur inom gränsen för ett fastställt antal.

41 f § (Ny)

Referensvärde för en gynnsam bevarandestatus

För varg, brunbjörn och lodjur ska det fastställas ett referensvärde för en gynnsam bevarandestatus. Referensvärdet beskriver den populationsstorlek genom vilken en gynnsam bevarandestatus för varje art tryggas i Finland på lång sikt. Utgångspunkten för referensvärdet är den minsta livskraftiga populationen.

Betänkande JsUB 1/2025 rd
Reservation 1

Det referensvärde som avses i 1 mom. fastställs så att en säkerhetsmarginal på 10 procent läggs till den minsta livskraftiga populationen. Målet ska fastställas med beaktande av målet att de negativa socioekonomiska konsekvenserna av varje art av stora rovdjur ska vara så små som möjligt. Referensvärdet för varg ska fastställas med beaktande av att det i Finland finns en enda population som noggrant följs upp och som har en direkt koppling till vargstammen i grannländerna.

Det referensvärde som avses i 1 mom. fördelas mellan förvaltningsområdena enligt de tätheter som stamuppskattningarna visar.

Bestämmelser om det referensvärde som avses i 1 mom. samt om de antal enligt 3 mom. som fördelats mellan förvaltningsområdena utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 9.5.2025

Anne Kalmari cent
Eerikki Viljanen cent

Betänkande JsUB 1/2025 rd

Reservation 2

Reservation 2

Motivering

Förslaget till ändring av 41 § i jaktlagen är inte välkommet, eftersom det inte i tillräcklig utsträckning beaktar naturens mångfald och bara framhäver aspekter som talar för jakt. En fungerande och ändamålsenlig politik för stora rovdjur kan genomföras endast om alla relevanta fakta beaktas på ett balanserat sätt och alla relevanta sakkunniga involveras i beredningen av ärendena.

Utgångspunkten för hela propositionen är problematisk och bristfällig i EU-rättsligt perspektiv. Den största bristen i de dispensärenden som fått avslag i förvaltningsdomstolarna har varit att det vid beviljandet av dispens inte har kunnat påvisas något godtagbart syfte för jakten i enlighet med EU:s habitatdirektiv. Nu föreslår regeringen att jord- och skogsbruksministeriet ska kunna föreskriva om syftet med jakten. Men i själva verket är det fråga om att man måste kunna påvisa ett sådant godtagbart och juridiskt hållbart syfte för jakten som habitatdirektivet förutsätter för att jakten ska kunna inledas och undantag göras från det strikta skydd som avses i direktivet. Denna EU-rättsliga dimension kan inte åsidosättas genom ett ministeriebeslut.

Sammantaget anser vi inte att det bemyndigande att utfärda förordning som föreslås för jord- och skogsbruksministeriet är godtagbart. Vi är särskilt kritiska till förslaget om att referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för arter ska fastställas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. En gynnsam bevarandestatus ska grunda sig på bästa möjliga vetenskapliga kunskap och ska inte fastställas politiskt. Fastställandet av referensvärdet som grund för dispens för jakt på fredade arter är verkligen ett betydande beslut som styr skyddet av arter och till och med bevarandet av stammarna i Finland. Därför bör beslutanderätten inte överlåtas enbart till jord- och skogsbruksministeriet.

Propositionen säger inte klart ut hur och på vilka villkor jord- och skogsbruksministeriet ska fastställa referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus. Enligt propositionen ska referensvärdet utgöra grunden för om en stam av stora rovdjur tål jakt. Det bör dock beaktas att bedömningen av en gynnsam bevarandestatus utöver enbart antalet individer också bör väga in andra faktorer än en enskild uppskattning av antalet, i enlighet med habitatdirektivet. Till exempel utvecklingen av artens livsmiljöer eller den genetiska mångfalden och bristen på sådan är faktorer som bör påverka bedömningen av en gynnsam bevarandestatus. En gynnsam bevarandestatus är en EU-rättsligt fastställd fråga som inte kan kringgå genom en nationell ministerieförordning.

Som exempelvis högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat i sitt yttrande till utskottet kan sista meningen i 41 § 1 mom. i lagförslaget vara problematisk med avseende på habitatdirektivets tillämplighet, eftersom formuleringen ”kan hänsyn tas till” inte ger svar på frågan om hur förvaltningsplanernas relevans ska tolkas. När det gäller förvaltningsplanerna är det också problematiskt att de hittills har varit mycket olika sinsemellan och innehållit mycket olika krav och syften.

På ett allmänt plan är ett av de största problemen i propositionen att strävan inte är att beakta några andra metoder inom politiken för stora rovdjur, till exempel vid förebyggandet av skador, än jakt på stora rovdjur. Med tanke på både den sociala bärkraften och den biologiska mångfalden är

Betänkande JsUB 1/2025 rd Reservation 2

det väsentligt att också andra metoder beaktas vid sidan av dödande. Finland har utfört förtjänstfullt arbete där man har utrett både förebyggande av skador och underlättande av samexistensen mellan människor och stora rovdjur på många olika sätt. När debatten och ändringarna i rovdjurspolitiken endast fokuserar på jakt, hamnar alla andra metoder i skymundan.

Vi håller med om att stora rovdjur som orsakar olägenheter och fara vid behov ska kunna dödas, men då ska uttryckligen dispens på grund av skador och säkerhet vara ett viktigt verktyg. Vi påminner om att lagen redan i nuläget anger grunderna för att döda individer av stora rovdjur som orsakar fara för människan och att regeringen redan har underlättat beviljandet av sådan dispens.

I propositionsmotiven konstateras det att ”de sociala, ekonomiska eller ekologiska problem som orsakas av de växande stammarna” inte kan hanteras endast med dispens, utan att det behövs mer omfattande stamvårdande jakt. Detta argument motiveras inte mer ingående. Det är viktigt att notera att inga stora rovdjur orsakar ekologiska problem. Tvärtom hör de till Finlands natur och har en oersättlig ekologisk roll i sina ekosystem. Om de inte fanns skulle det uppstå många ekologiska problem.

Vi anser det ytterst problematiskt att alla sakkunniginstanser inte har involverats jämnt i beredningen av propositionen, utan naturskydds- och djurskyddsaktörerna har blivit uteslutna. När det gäller stamförvaltningsplanerna är det viktigt att alla sakkunniga i framtiden deltar i utarbetandet av planerna.

Vi anser också att det är klandervärt att propositionen som lämnats i brådskande ordning inte innehåller någon detaljerad motivering till de bestämmelser som ska ändras. Specialmotivering- en har mycket stor betydelse vid tolkningen och tillämpningen av lagen.

Varg

När det gäller varg är propositionens centrala mål, dvs. att inleda stamvårdande jakt på varg, ytterst problematisk eftersom vargstammen i Finland inte har gynnsam bevarandestatus. Naturre- sursinstitutets arbete med att fastställa referensvärdet visar att en gynnsam bevarandestatus vore minst cirka 500 individer i Finland. Den senaste uppskattningen av vargstammens storlek i Fin- land är cirka 300 individer.

Omfattande jakt som inte grundar sig på skador eller fara skulle äventyra vargstammen. Den upp- enbara risken med ökad jakt är att vargstammen i Finland kommer att rasa. Inom renskötselom- rådet, där varg får jagas, finns det praktiskt taget inga vargar. Vargen är också föremål för omfat- tande tjuvjakt i Finland, vilket för sin del har bromsat stammens tillväxt. Tidigare exempel på stamvårdande jakt har visat att ökad licensbaserad jakt inte har fått slut på tjuvjakten, utan att båda förekommer samtidigt.

Vargen är ett stort rovdjur som är en del av Finlands natur. Detta faktum bör ligga till grund för alla beslut som gäller vargen. Beslut som äventyrar vargens överlevnad i naturen i Finland får inte fattas.

Betänkande JsUB 1/2025 rd

Reservation 2

En gynnsam bevarandestatus är ett viktigt krav gällande arter i habitatdirektivet. Detta gäller även för arterna i bilaga V. Om överföringen av vargen till en annan bilaga framskrider inom EU:s beslutsprocess, kvarstår kravet på att trygga en gynnsam bevarandestatus, trots att vargen skulle bli en art som omfattas av bilaga V i hela Finland.

Andra åtgärder än jakt, vilka främjar samexistensen och förebygger skador, är särskilt viktiga i fråga om vargen. Studier som gjorts i Europa om riktad avlivning av vargar har inte lett till några vattentäta slutsatser om fördelarna med riktad avlivning. Studierna visar dock att avlivningar som inte är riktade, dvs. jakt, inte minskar vargens skadegörelse på boskap. Förebyggande åtgärder har ansetts vara ett effektivare sätt än jakt att minska skador på husdjur. I vilket fall som helst är avlivandet av vargar oftast bara en tillfällig lösning, om inte vargjakt genomförs i strid med habitatdirektivet så intensivt att vargtätheten minskar drastiskt i vidsträckta områden. Ekonomiska förluster som Finlands för närvarande lilla vargstam orsakar och lokalt överskridande av den sociala hållbarheten bör därför i första hand förebyggas på andra sätt än genom jakt. När det gäller varg har jaktaspekten dock accentuerats mycket, också i denna proposition.

I fråga om varg kan regional eller kvotbaserad jakt, där jakten inte riktas mot individer som orsakar skada, i värsta fall öka problemen, om vargflockarna splittras och individer från de splittrade flockarna söker sig närmare mänsklig bosättning.

Lodjur

När det gäller lodjur anser vi att det är ytterst beklagligt och problematiskt att lodjur jämföras med varg och björn vid bedömningen av olägenheter och social acceptans. Bevisligen har acceptansen för lodjur varit god och ökat under de senaste åren. De skador lodjur orsakar per år är också relativt små i förhållande till antalet individer.

Argumenten för stamvårdande jakt på lodjur är otillräckliga och tunna, eftersom de i propositionen stöder sig endast på den teoretiska idén att en växande lodjursstam kan orsaka samma problem som björnstammen. Eftersom de olägenheter som lodjuret orsakar som sagt är små och den sociala acceptansen är hög, är det svårt att se ett sådant scenario som befogat.

Lagmotion LM 19/2024 rd

Tjuvjakt är ett betydande problem när det gäller politiken i fråga om stora rovdjur. Tjuvjakt försvårar tillförlitliga stamuppskattningar och bidrar till att äventyra skyddet av den biologiska mångfalden. Särskilt tjuvjakt på varg är ytterst problematisk med tanke på uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för vargen.

Därför anser vi det motiverat att ta fram fler metoder för att reglera tjuvjakt. Tjuvjakt förekommer också samtidigt som laglig jakt som bedrivs med stöd av dispens, varvid det faktiska antalet stamvårdande dispenser som syftar till att bevara stammen överskrider.

Vi förespråkar därför förslaget om att tjuvjakt som upptäckts ska inverka på de dispenser som beviljas regionalt. På ett område där tjuvjakt bevisligen förekommer ska sådan jakt enligt 41 a § 3 mom. som bedrivs med stöd av dispens inte samtidigt kunna bedrivas i fråga om den art som va-

Betänkande JsUB 1/2025 rd
Reservation 2

rit föremål för tjuvjakten. Vi föreslår att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar så att målen i lagmotion LM 19/2024 rd uppnås.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar. (Reservationens ändringsförslag)

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av 41 a § i jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i jaktlagen (615/1993) 41 a § 3 mom., sådant det lyder i lag 159/2011, som följer:

41 §

Dispens

Finlands viltecentral kan bevilja dispens från fredning, förbud eller begränsning enligt 37 och 38 § samt 50 § 2 mom. under de förutsättningar som anges i 41 a 41 c §. Vid dispensprövning kan hänsyn tas till de förvaltningsplaner som gäller viltarter och deras livsmiljöer och genom åtgärderna i planerna tas hänsyn till artikel 2 i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

Den årliga bytesmängden vid jakt som sker med stöd av dispens och med stöd av en sådan regional kvot som avses i 41 a § 4 mom. kan begränsas. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om vilka viltarter eller grunder för beviljande av dispens som begränsningen avser, största tillåtna bytesmängder, de jaktbara djurens kön och ålder samt om det område som begränsningen gäller. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får det dessutom utfärdas närmare bestämmelser om syftet med dispens enligt 41 a § 3 mom. och det område som syftet gäller samt om referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för den art som berörs av undantaget.

Betänkande JsUB 1/2025 rd
Reservation 2

41 a §

Förutsättningar för dispens i fråga om vissa viltarter

Dispens i fråga om varg, brunbjörn, utter och lodjur kan även beviljas för att under strängt övervakade förhållanden, selektivt och begränsat fånga eller döda vissa djur. Dispens för varg, brunbjörn och lodjur får inte beviljas för en jaktvårdsförenings område där det bevisligen har bedrivits jakt på varg, brunbjörn eller lodjur utan jaktlicens. Restriktionen gäller minst 12 månader och högst 3 år. Bestämmelser om restriktionen utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Restriktionen gäller endast den viltart som har varit föremål för olaglig jakt i området. En licens som redan beviljats för området ska återkallas om det på området bevisligen bedrivs olovlig jakt på varg, brunbjörn eller lodjur. En beviljad licens ska också återkallas för den tid som den olovliga jakten utreds. På införande av restriktionen tillämpas dessutom 38 § 4 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 9.5.2025

Tiina Elo gröna
Veronika Honkasalo vänst